

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 8.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.32>

УДК 338.24

Л. О. Птащенко,

д. е. н., професор, Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4228-0421>

М. В. Кудря,

магістрант, Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-4174-6591>

ПІДХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

L. Ptashchenko,

Doctor of Economic Sciences, Professor,

National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»

M. Kudria,

Master's student,

National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»

APPROACHES TO ENSURING THE ACTIVITIES OF ENTERPRISES ON THE BASIS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

У статті досліджено поняття сталого розвитку в діяльності підприємства. Визначено, що головне бачення сталого розвитку – дбати про навколишнє середовище, створюючи умови для розвитку бізнесу та суспільства. ESG має значний вплив на діяльність компаній та організацій, тому досліджено сутність та визначено концептуальний зміст ESG-компонентів як інструменту стратегії сталого розвитку підприємництва. Визначено ключові області ESG. Систематизовано цілі ESG. Розглянуто деякі конкретні сфери, які компанії можуть захотіти виміряти та звітувати в рамках ESG. Визначено основні групи зацікавлених сторін, які варто поінформувати про стратегію ESG та результати, досягнуті організацією в цій сфері. Висвітлено основні галузі, які традиційно вважаються особливо вразливими до факторів ESG через їхній потенційний вплив на навколишнє середовище, суспільство та корпоративне управління. Проведено дослідження ключових кроків реалізації стратегії ESG. Досліджено відмінності ESG та CSR.

The article examines the concept of sustainable development in the enterprise. It was determined that the main vision of sustainable development is to take care of the environment, creating conditions for the development of business and society. ESG has a significant impact on the activities of companies and organizations, therefore, the essence and conceptual content of ESG components as a tool for the strategy of sustainable development of entrepreneurship were investigated. Key ESG areas identified. Systematized ESG goals. Some specific areas that companies may want to measure and report on ESG are discussed. The main stakeholder groups that should be informed about the ESG strategy and the results achieved by the organization in this area have been identified. Key industries traditionally considered particularly vulnerable to ESG factors due to their potential impact on the environment, society and corporate governance are highlighted. A study of the key steps in the implementation of the ESG strategy was carried out. The differences between ESG and CSR were studied.

In today's world, more and more attention is paid to issues of sustainable development and corporate responsibility of business. Companies and organizations are increasingly aware of the impact of their activities on the natural environment, society and corporate governance. One of the key approaches in this area is ESG. This confirms the relevance of scientific research, which is devoted to the role of sustainable development in the activities of modern enterprises, consideration of the goals and features of ESG and its impact on the formation of the image of companies and organizations.

Sustainable development is an innovative trend and the main determinant of the direction of economic transformations. Based on the relevance and necessity of a comprehensive study of the role of sustainable development and the place of sustainable development goals in the activities of modern enterprises, the study is devoted to the consideration of business approaches that take into account environmental, social and management aspects in the activities of companies and organizations, in particular ESG goals and criteria.

Ключові слова: *сталий розвиток, корпоративна соціальна відповідальність, екологічна відповідальність, ESG, CSR.*

Keywords: *sustainable development, corporate social responsibility, environmental responsibility, ESG, CSR.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасному світі все більше уваги приділяється питанням сталого розвитку та корпоративної відповідальності бізнесу. Компанії та організації все більше усвідомлюють вплив своєї діяльності на природне середовище, суспільство та корпоративне управління. Одним із ключових підходів у цій сфері є ESG (англ. environmental, social, governance – «довкілля», «соціальна сфера», «корпоративне управління»). Це підтверджує актуальність наукового дослідження, котре присвячене ролі сталого розвитку в діяльності сучасних

підприємств, розгляду цілей та особливостей ESG і його впливу на формування іміджу компаній та організацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами сталого розвитку в діяльності підприємств займаються такі науковці, як Лазоренко Т. В., Вецко В. М., Шаульська Л., Перерва П., Кобелєва Т., Степаненко Т. О. Корпоративній соціальній відповідальності приділяють увагу в своїх роботах Лінгур Л. М., Єсіна О.Г., Стеценко В. А., Березова, Ю. В. Питання системи показників ESG у своїх наукових роботах досліджували Кирчата І., Шершенюк О., Паньків, М., Липовий, Д., Пшенична, М., Макаренко, І. О., Рудиченко, А. Г. [5]. Незважаючи на дослідження авторів, існує потреба в систематизації теоретичних аспектів та глибшому розгляді ролі сталого розвитку в діяльності сучасних підприємств.

Формулювання цілей статті. Спираючись на актуальність та необхідність комплексного дослідження ролі сталого розвитку та місця цілей сталого розвитку в діяльності сучасних підприємств, дослідження присвячене розгляду підходів ведення бізнесу, що враховують екологічні, соціальні та управлінські аспекти в діяльності компаній та організацій, зокрема цілей та критеріїв ESG.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Лазоренко Т. В. [1] категорію «стійкий розвиток» пропонує розглядати як антикризовий, невинний, стабільний процес, що має на меті підвищення економічної ефективності діяльності підприємства з одночасним зростанням рівня відповідальності перед партнерами та клієнтами, а також сформованими заходами щодо збереження довкілля та покращення якості життя нинішнього й майбутнього покоління.

Вецко В. М. [2] вказує на те, що саме діючий механізм сталого розвитку дозволяє підприємствам не тільки легко адаптуватися до змін навколишнього середовища, а ще й постійно розвиватися. Тоді як автори

Руда М. В., Мазурик М. М. [3] зазначають, що економічні та екологічні інтереси суспільства є основою сталого розвитку.

Лінгур Л. М. та Єсіна О.Г. [4] виділяють те, що корпоративна соціальна відповідальність має бути проявлена через наслідування принципів сталого розвитку й може дати можливість компанії створити свій імідж як на ринку споживача, так і на ринку праці. Сталий корпоративний розвиток – це стратегія, яка задовольняє потреби організацій, зберігаючи при цьому екологічну рівновагу, добробут співробітників і громади. Концепція передбачає ведення бізнесу, який робить більший внесок в економіку, навколишнє середовище та суспільство, ніж отримує від цих сфер.

Підзвітність є важливою передумовою дотримання бізнесом доктрини сталого розвитку, яке неможливе без системи показників ESG, що відображають конкурентоздатність бізнесу та його вплив на довкілля й суспільство [5]. ESG – це трирівневий підхід до сталого розвитку та корпоративної відповідальності. Акронім ESG стосується трьох ключових областей:

1. Довкілля: включає діяльність, пов'язану із захистом навколишнього середовища, скороченням викидів парникових газів, управлінням відходами, енергоефективністю та сталим використанням природних ресурсів.

2. Соціальна (корпоративна соціальна відповідальність): стосується відносин компанії з її стейкхолдерами, включаючи працівників, місцеву громаду, постачальників і клієнтів. Соціальна сфера також включає питання різноманітності, рівності та етики на робочому місці.

3. Управління (управління бізнесом або корпоративне управління): відноситься до структури управління, принципів етичної ділової поведінки, прозорості, корпоративної відповідальності та дотримання законодавства.

Таким чином ESG фокусується на сталому розвитку, враховуючи економічні, соціальні та екологічні аспекти. Запровадження підходу ESG може принести багато переваг компаніям і організаціям як з фінансової точки зору, так і з точки зору репутації, забезпечити їх сталий розвиток. Адже

сталий розвиток означає досягнення бізнесом економічних, соціальних та екологічних цілей [6]. Це довгострокова стратегія, яка передбачає, що компанії повинні діяти відповідально та з урахуванням майбутніх поколінь. Економічні цілі передбачають досягнення прибутку та фінансового зростання, що є важливим для роботи та успіху підприємства. Цілі мають досягатися етичним способом і з повагою до суспільства, в якому компанія працює, та природного навколишнього середовища.

Соціальні цілі передбачають сприяння добробуту працівників, створення високоякісних робочих місць, сприяння різноманітності, рівності та справедливості на робочому місці та взаємодію з місцевими громадами. Компанії також повинні враховувати вплив своєї діяльності на клієнтів і суспільство, поважати права споживачів, прагнучи надавати якісні, корисні продукти та послуги, які відповідають потребам суспільства.

Екологічні цілі мають забезпечити мінімізацію негативного впливу компанії на природне середовище. Підприємства повинні прагнути зменшити викиди парникових газів, ефективно використовувати ресурси, захищати біорізноманіття, зменшувати відходи та забруднення, а також сприяти сталому управлінню енергією та водою. Запровадження зелених практик у компанії може включати використання відновлюваних джерел енергії, зменшення споживання сировини, переробку відходів, інвестиції в чисті транспортні технології та багато інших заходів.

Сталий розвиток є інноваційним трендом і основною детермінантою наряду економічних перетворень. Цей термін часто використовується як взаємозамінний з ESG і CSR. Їх генезис однаковий, тобто бажання компанії дотримуватися практик, які мають позитивний вплив на навколишнє середовище. Однак між ними є деякі відмінності. ESG (Environmental, Social, Governance) відноситься до категорії факторів, які враховуються при оцінці та моніторингу діяльності підприємств. ESG зосереджується на трьох основних сферах – екологічній, соціальній та управлінській. Ідея полягає в тому, щоб надати вимірні показники для вимірювання відповідальності

бізнесу. Стратегія стає все більш важливим фактором для свідомих інвесторів, які хочуть не тільки ефективно інвестувати свої гроші, але й робити дії, які є корисними для навколишнього середовища.

За допомогою ESG зусилля компанії стають вимірними, тоді як CSR стосується добровільних дій та ініціатив, які вживають компанії, щоб зробити внесок у добробут суспільства та захист навколишнього середовища. Витоки ESG полягали в бажанні вимірювати, оцінювати та аналізувати CSR. Іншими словами – без не ESG було б CSR. ESG часто розглядається як частина бізнес-стратегії, яка спрямована на принесення переваг компанії, співробітникам, навколишньому середовищу, споживачам, місцевим громадам і громадській сфері.

Головне бачення сталого розвитку – дбати про навколишнє середовище, створюючи умови для розвитку бізнесу та суспільства. Зацікавленими сторонами є всі люди в ланцюжку вартості підприємства – від постачальників до інвесторів і споживачів. Обов'язком правління є впровадження ідеї сталого розвитку. Зазвичай її підтримують відділи маркетингу, які займаються розробкою нових продуктів і рішень для відповідального управління ресурсами. Окрім турботи про навколишнє середовище, покращення добробуту співробітників і покращення фінансових результатів, компанії також можуть досягти іміджевих переваг. Суспільство все більше цінує компанії, які піклуються про навколишнє середовище, що призводить до більшої довіри та симпатії серед клієнтів, ділових партнерів та інвесторів. Крім того, впровадження стратегії сталого розвитку може залучити та утримати таланти. Особливо молоді люди часто шукають роботу, яка відповідає їхнім цінностям і прихильності до сталого розвитку.

Шлях до сталого розвитку полягає не лише у визначенні бачення, місії та цілей. Компанії, які впроваджують нову стратегію, також повинні зосередитися на діалозі із зацікавленими сторонами, такими як працівники, інвестори та клієнти. Усе це має на меті визначити, яким видам діяльності слід надати найвищий пріоритет. У даний час багато компаній стикаються з

низкою перешкод, які заважають прогресу в реалізації ідеї сталого розвитку. Згідно з дослідженням International Business Report (IBR) Grant Thornton, 31% опитаних компаній не почали впровадження стратегії через відсутність чіткості в нових нормах і вимогах [7]. З часом тиск на компанії з метою впровадження інновацій та сталого управління зростатиме. Тому сучасним підприємствам будуть потрібні компетентні працівники, які приймуть виклик і працюватимуть над трансформацією бізнесу в напрямку відповідальності та сталого розвитку.

ESG має значний вплив на діяльність компаній та організацій. Перш за все, підхід ESG допомагає компаніям визначати та керувати ризиками, пов'язаними з їх діяльністю. Аналізуючи екологічні, соціальні та управлінські аспекти, компанії можуть краще зрозуміти потенційні загрози та розробити стратегії їх мінімізації.

Крім того, ESG впливає на те, як компанії формують свою репутацію та будують стосунки зі стейкхолдерами. Сьогодні клієнти, інвестори та громада очікують, що компанії працюватимуть стабільно та відповідально. Компанії, які займаються діяльністю, що відповідає принципам ESG, завойовують довіру та лояльність своїх зацікавлених сторін. Варто також зазначити, що ESG може допомогти покращити фінансові показники компаній. Компанії з високими стандартами ESG часто досягають кращих фінансових результатів, оскільки вони краще справляються з ризиками та більш стійкі до змін ринку. Інвестори все частіше беруть до уваги критерії ESG під час прийняття інвестиційних рішень, що може зробити компанії з високим рівнем відповідальності ESG більш привабливими для капіталу.

– Запровадження підходу ESG вимагає визначення конкретних цілей, яких компанія хоче досягти. Цілі ESG можуть відрізнятися залежно від галузі, розміру компанії та конкретної діяльності. Приклади цілей ESG можуть включати:

- зменшення викидів CO₂ та інших парникових газів;
- підвищення енергоефективності;

- збільшення різноманітності в колективі співробітників;
- впровадження програм корпоративної соціальної відповідальності;
- зменшення споживання води та інших природних ресурсів;
- удосконалення управління ланцюгом поставок з точки зору екологічних і соціальних аспектів.

Цілі ESG мають бути вимірними, досяжними та відповідати цінностям компанії. Їх можна відстежувати та повідомляти в рамках процесу звітування ESG.

Важливість та користь для бізнес-суб'єктів від звітування про сталий розвиток пояснюється тим, що звітність ESG дає огляд економічного, екологічного та соціального впливу компаній [8]. Звітність ESG – це процес, за допомогою якого компанії представляють інформацію про свою діяльність, пов'язану з охороною навколишнього середовища, корпоративною соціальною відповідальністю та корпоративним управлінням. Це інструмент, який дозволяє компаніям повідомляти про свою ESG-діяльність та інформувати зацікавлених сторін про прогрес у досягненні цілей ESG.

Звітність ESG може охоплювати різні аспекти, такі як [9]:

- викиди парникових газів та інші екологічні показники;
- політика зайнятості, безпека та умови праці;
- відносини з клієнтами, постачальниками та місцевою громадою;
- структура управління, принципи етичного ведення бізнесу;
- соціальні інвестиції та громадська діяльність.

Звітність ESG може виконуватися відповідно до різних стандартів, таких як Глобальна ініціатива звітності (GRI) або Рада зі стандартів бухгалтерського обліку сталого розвитку (SASB) [10]. Звіти ESG також можна перевірити незалежними органами.

Розглянемо деякі конкретні сфери, які компанії можуть захотіти виміряти та звітувати в рамках ESG [11], [12]:

Навколишнє середовище:

1. Вуглецевий слід: вимірювання викидів парникових газів, пов'язаних з діяльністю компанії.

2. Енергоспоживання: моніторинг споживання електроенергії, тепла та палива.

3. Управління відходами: відстеження кількості утворених відходів та застосування методів їх зменшення, переробки та утилізації.

4. Споживання води: моніторинг кількості використаної води та вжиття заходів для її ефективного використання.

Товариство:

1. Диверсифікація зайнятості: моніторинг різноманітності зайнятості з точки зору статі, етнічного походження, віку, сексуальної орієнтації тощо.

2. Охорона праці та безпека: відстежуйте індикатори нещасних випадків на виробництві та інших небезпек для здоров'я та безпеки на робочому місці.

3. Задоволеність працівників: дослідження рівнів задоволеності працівників, проблеми, пов'язані з балансом між роботою та особистим життям та ініціативами щодо добробуту , а також оцінка організаційного клімату.

4. Залучення місцевої громади: Оцінка впливу діяльності компанії на місцеву громаду та вжиття заходів для підтримки місцевих соціальних ініціатив та розвитку.

Управління бізнесом (корпоративне управління):

1. Структура управління: оцінка структури управління, включаючи склад правління та його незалежність.

2. Політика етики: впровадження політики та процедур, пов'язаних з діловою етикою, уникнення конфлікту інтересів, корупції тощо.

3. Фінансові показники: фінансова звітність, включаючи доходи, прибутки, інвестиції та довгострокову фінансову стабільність.

Звичайно, ці конкретні сфери є лише прикладами, а обсяг і деталі вимірювання можуть відрізнятися залежно від галузі, розміру компанії та

конкретних завдань і цілей організації. Ключовим є те, що вимірювання є надійним, обов'язковим і дозволяє порівнювати результати за певний час та з іншими компаніями.

Є кілька основних груп зацікавлених сторін, які варто поінформувати про стратегію ESG та результати, досягнуті організацією в цій сфері. Це насамперед [13]:

1. Інвестори: інвестори все більше звертають увагу на фактори ESG під час прийняття інвестиційних рішень. Інформування інвесторів про стратегію ESG та досягнення вашої організації може підвищити їхню довіру та інтерес до інвестування у вашу компанію.

2. Клієнти: Клієнти все більше свідомо обирають продукти та послуги, які пропонують компанії, які дотримуються принципів сталого розвитку. Інформування клієнтів про прихильність організації ESG може підвищити їхню лояльність і залучити нових клієнтів.

3. Співробітники: Сучасні працівники все більше цінують роботу в компаніях, які піклуються про суспільство та навколишнє середовище. Інформування співробітників про участь організації в області ESG може підвищити відданість і мотивацію працівників і сприяти формуванню позитивного іміджу роботодавця.

4. Місцева громада: організації часто працюють у певних місцевих громадах, тому важливо інформувати місцеву громаду про ініціативи, пов'язані з ESG. Це може побудувати позитивні відносини з місцевими зацікавленими сторонами та сприяти підвищенню довіри суспільства до компанії.

5. Ділові партнери: інформування ділових партнерів про стратегію ESG та досягнення організації в цій сфері може підвищити довіру та співпрацю між компаніями та сприяти побудові довгострокових ділових відносин.

6. Неурядові організації та засоби масової інформації: неурядові організації та засоби масової інформації часто цікавляться діяльністю компаній у сфері ESG і можуть допомогти просувати позитивні ініціативи та

визначати сфери, які потребують покращення. Інформування цих груп зацікавлених сторін про стратегію ESG і результати може допомогти зміцнити довіру, репутацію та довгострокову цінність компанії.

Існує кілька галузей, які традиційно вважаються особливо вразливими до факторів ESG через їхній потенційний вплив на навколишнє середовище, суспільство та корпоративне управління. Деякі з цих галузей [14]:

1. Енергетика. Енергетична промисловість є одним із ключових секторів з точки зору впливу на навколишнє середовище завдяки видобутку, виробництву та розподілу енергії. Енергетичні компанії часто стикаються з проблемами, пов'язаними з викидами парникових газів, використанням води та іншими екологічними аспектами.

2. Хімічна промисловість. Хімічні продукти можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на довкілля та здоров'я людини. Компанії цієї галузі зобов'язані контролювати та скорочувати викиди забруднюючих речовин, управляти хімічними відходами та забезпечувати безпеку працівників.

3. Видобувна промисловість. Видобуток природних ресурсів може призвести до руйнування екосистем, деградації земель і забруднення води. Гірничодобувні компанії повинні діяти екологічно, зводячи до мінімуму свій вплив на природне середовище та беручи участь у рекультивації гірничих ділянок.

4. Сільське господарство та продовольство. Сільськогосподарський сектор має значний вплив на навколишнє середовище через використання води, викиди парникових газів від тваринництва та втрату біорізноманіття. Компанії в цьому секторі можуть бути зобов'язані використовувати стійкі методи ведення сільського господарства, зменшити використання пестицидів і добрив і забезпечити добробут тварин.

5. Транспорт. Транспортний сектор створює велику кількість викидів парникових газів та інших забруднювачів атмосфери. Транспортні компанії можуть бути зобов'язані зменшити викиди шляхом інвестування в

транспортні засоби з низьким рівнем викидів або альтернативні джерела палива, а також оптимізацію своїх маршрутів і парків транспортних засобів.

Сьогодні впровадження стратегій ESG є необхідністю практично в усіх галузях, оскільки соціальні очікування та правила щодо сталого розвитку стають все більш поширеними. Компанії, які не вживають заходів щодо сталого розвитку, можуть зіткнутися з проблемами репутації, доступу до капіталу та дотримання нормативних вимог [15]. Тому все більше і більше компаній у різних галузях розуміють необхідність враховувати фактори ESG у своїй бізнес-стратегії. В Європейському Союзі також ведеться робота над розширенням переліку суб'єктів, зобов'язаних звітувати про ESG, і положення будуть включені до Директиви CSRD.

Директива CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) – запропонована директива ЄС, спрямована на розширення та стандартизацію зобов'язань щодо формування звітності про сталий розвиток для європейських компаній. Це частина ініціативи «Fit for 55», яка спрямована на досягнення цілей Європейського Союзу щодо скорочення викидів парникових газів щонайменше на 55% до 2030 року порівняно з рівнем 1990 року [16].

Основні моменти CSRD включають:

1. Розширення обсягу звітності. CSRD має на меті поширити зобов'язання щодо звітності про сталий розвиток на більшу кількість компаній у Європейському Союзі. Це включає великі компанії, зареєстровані на біржі, а також компанії середнього розміру та деякі великі компанії, які не зареєстровані на біржі.

2. Гармонізація стандартів. CSRD має на меті гармонізувати стандарти звітності про сталий розвиток, що полегшить порівняння даних між різними компаніями та підвищить прозорість і надійність звітів.

3. Нові вимоги до звітності. Директива вводить нові вимоги до звітності про сталий розвиток, включаючи інформацію про екологічні,

соціальні питання, питання корпоративного управління та інші питання, пов'язані зі сталим розвитком.

4. Відповідальність правління. Директива CSRD покладає на правління компаній зобов'язання забезпечувати належну якість і достовірність звітів про сталий розвиток та їх відповідність вимогам директиви (так звана відповідність).

CSRD має на меті посилити європейську систему звітності щодо сталого розвитку та сприяти досягненню цілей боротьби зі зміною клімату та сприяння сталому розвитку.

Запровадження стратегії ESG в організації вимагає розуміння особливостей компанії, визначення сфер, де можна внести зміни, і визначення цілей ESG. Важливо залучити правління та працівників до процесу впровадження стратегії ESG та створення відповідних структур і процедур.

Ключові кроки в реалізації стратегії ESG:

1. Аналіз поточного стану. Оцінка діяльності компанії з точки зору екологічних, соціальних та управлінських аспектів. Визначення областей, де можна внести зміни та досягти цілей ESG.

2. Встановлення цілей ESG. Встановлення конкретних, вимірюваних цілей ESG, які відповідають цінностям компанії та потребам зацікавлених сторін.

3. План дій. Розробка плану дій, які призведуть до досягнення цілей ESG. План має включати відповідні ресурси, графік і відповідальність за виконання заходів.

4. Реалізація дій. Реалізація плану дій, моніторинг прогресу та коригування стратегії за потреби. Важливо залучати правління, працівників та інші зацікавлені сторони до процесу реалізації стратегії ESG.

5. Моніторинг і звітність. Регулярне відстеження прогресу у досягненні цілей ESG і звітування про результати. Звітність ESG має бути прозорою та доступною для всіх зацікавлених сторін.

Реалізація стратегії ESG потребує часу та зобов'язань, але вона може принести багато переваг організації, зокрема покращити фінансові результати, зміцнити довіру зацікавлених сторін і підвищити конкурентоспроможність на ринку.

ESRS, тобто «Скринінг екологічних і соціальних ризиків», – це процес оцінки ризиків, пов'язаних з навколишнім середовищем і суспільством. Це набір заходів, спрямованих на виявлення, оцінку та управління ризиками, пов'язаними з потенційним негативним впливом проектів, інвестицій або операцій на природне середовище та суспільство. ESRS використовують не лише компанії, а й фінансові установи, уряди та неурядові організації, які хочуть запобігти або мінімізувати негативний вплив своєї діяльності на довкілля та суспільство.

Процес ESRS зазвичай включає кілька кроків, таких як виявлення потенційних ризиків, аналіз екологічних і соціальних впливів, оцінка правових і нормативних вимог і розроблення стратегії управління ризиками, яка може включати усунення, моніторинг і звітність.

ESG (Environmental, Social, and Governance) і CSR (Corporate Social Responsibility) – це два різні підходи до управління соціально та екологічно відповідальним бізнесом. Хоча вони мають багато спільних елементів, між ними є важливі відмінності.

1. Сфера діяльності:

– ESG: фокусується на трьох основних сферах: навколишнє середовище, суспільство та корпоративне управління (тобто аспекти, пов'язані з етикою, принципами управління та внутрішньою структурою компанії).

– CSR: охоплює широкий спектр соціальної, екологічної та економічної діяльності, яка виходить за рамки основної діяльності, щоб зробити внесок у добробут суспільства та навколишнього середовища.

2. Відповідальність:

- ESG: фокусується на управлінні ризиками, пов'язаними з соціальними, екологічними та управлінськими аспектами, щоб забезпечити довгострокову цінність для зацікавлених сторін.

- CSR: виражає прагнення організації віддавати суспільству та навколишньому середовищу понад нормативні вимоги, часто через благодійні ініціативи, спонсорство, волонтерство тощо.

3. Інтеграція з бізнес-стратегією:

- ESG: це все більше і більше інтегрується в бізнес-стратегії компаній, оскільки врахування цих факторів може принести фінансову вигоду та мінімізувати ризики.

- CSR: можна розглядати як окрему діяльність, яку часто очолює відділ у справах громади або групи соціальної відповідальності.

4. Вплив на інвестиції:

- ESG: стає все більш важливим для інвесторів, які розуміють, що соціальні, екологічні та управлінські чинники можуть впливати на фінансові показники компанії.

- CSR: часто розглядається соціально відповідальними інвесторами, але може розглядатися більше як філантропічна діяльність, ніж як елемент, що визначає інвестиції.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, ESG більше зосереджується на інтегрованому підході до управління ризиками та створення вартості, тоді як CSR зосереджується на соціальних та екологічних ініціативах, які виходять за рамки основної діяльності бізнесу. Однак обидва ці підходи можуть працювати разом і доповнювати один одного в створенні стійких і соціально відповідальних організацій.

ESG – це підхід, який враховує екологічні, соціальні та управлінські аспекти в діяльності компаній та організацій. Цей підхід зосереджений на сталому розвитку, корпоративній відповідальності та побудові тривалих відносин із зацікавленими сторонами. Звітність ESG – це інструмент, який

дозволяє компаніям повідомляти про свою діяльність ESG та інформувати зацікавлених сторін про прогрес у досягненні цілей ESG. Реалізація стратегії ESG вимагає аналізу поточної ситуації, визначення цілей, розробки плану дій та залучення керівництва та співробітників. Впровадження стратегії ESG може принести багато переваг організації, зокрема покращити фінансові результати, зміцнити довіру зацікавлених сторін і підвищити конкурентоспроможність на ринку.

Подальше дослідження присвячуватиметься розгляду нормативного забезпечення та інструментарію успішного впровадження ESG в практику соціально та екологічно відповідального бізнесу.

Література

1. Лазоренко Т. В. Сталий розвиток як основа економічного зростання підприємства. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*, 2021. С. 90-91.
2. Вецко Т. М. Сталий розвиток підприємства: проблеми та перспективи. *Актуальні проблеми економіки та управління*, 2019, 13. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/153856> (дата звернення: 01.07.2024).
3. Руда М. В., Мазурик М. М. Співпраця України та ЄС у сфері сталого розвитку: огляд перспектив. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*, 2021, 3.1. С. 204-211.
4. Лінгур Л. М., Єсіна О.Г. Формування соціальних стандартів бізнесу в контексті реструктуризації корпоративних інформаційних систем. *Причорноморські економічні студії*, 2019, 40. С. 107-111.
5. Кирчата І., Шершенюк О. Розробка стратегії розвитку підприємництва на засадах ESG-орієнтирів. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*, 2023, 30. С. 194-203.
6. Яковенко Я. Ю. Концепція управління стійким розвитком підприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*, 2019, 36. С. 75-81.

7. Сталий розвиток є конкурентною перевагою в компанії. URL: <https://grantthornton.pl/publikacja/zrownowazony-rozwoj-przewaga-konkurencyjna-w-firmie/> (дата звернення: 01.07.2024).

8. Макаренко І. О. Інкorporація ESG-критеріїв у діяльність компаній у контексті їх інвестиційного скринінгу. *Економіка, управління та адміністрування*, 2023, 2 (104). С. 86-93.

9. Bose Satyajit. Evolution of ESG reporting frameworks. *Values at work: Sustainable investing and ESG reporting*, 2020, 13-33.

10. Busco Cristiano. A preliminary analysis of SASB reporting: Disclosure topics, financial relevance, and the financial intensity of ESG materiality. *Journal of Applied Corporate Finance*, 2020, 32.2, P.117-125.

11. Atkins Jill. Exploring the effectiveness of sustainability measurement: which ESG metrics will survive COVID-19?. *Journal of Business Ethics*, 2023, 185.3. P. 629-646.

12. Johnson Christopher. The measurement of environmental, social and governance (ESG) and sustainable investment: Developing a sustainable new world for financial services. *Journal of securities operations & custody*, 2020, 12.4. P. 336-356.

13. Baier P., Berninger M., Kiesel F. Environmental, social and governance reporting in annual reports: A textual analysis. *Financial Markets, Institutions & Instruments*, 2020, 29.3. P. 93-118.

14. Giese G., Nagy Z., Lee L. Deconstructing ESG ratings performance: Risk and return for E, S, and G by time horizon, sector, and weighting. *Journal of Portfolio Management*, 2021, 47.3. P. 94-111.

15. Gasperini A. Principles for responsible investment (PRI) and ESG factors. *Climate Action*, 2020. P. 737-749.

16. Odobaša R., Marošević K. Expected contributions of the European corporate sustainability reporting directive (CSRD) to the sustainable development of the European union. *EU and comparative law issues and challenges series (ECLIC)*, 2023, 7. P. 593-612.

References

1. Lazorenko, T. (2021), “ Sustainable development as the basis of the economic growth of the enterprise ”, *Business, innovation, management: problems and prospects*, pp. 90-91.
2. Vetsko, T. (2019), “ Sustainable development of the enterprise: problems and prospects ”, *Actual problems of economy and management*, vol. 13, available at: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/153856> (accessed 07/01/2024).
3. Ruda, M. and Mazurik, M. (2021), “ Cooperation between Ukraine and the EU in the field of sustainable development: an overview of prospects ”, *Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and development problems*, vol. 3.1, pp. 204-211.
4. Lingur, L. and Yesina, O. (2019), “ Formation of social standards of business in the context of restructuring of corporate information systems ”, *Black Sea Economic Studies*, vol. 40, pp. 107-111.
5. Kirchata, I. and Shershenyuk, O. (2023), “ Development of a business development strategy based on ESG guidelines ”, *Problems and prospects of entrepreneurship development*, vol. 30, pp. 194-203.
6. Yakovenko, Ya. (2019), “ The concept of management of sustainable development of enterprises ”, *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series «Economic Sciences»*, vol. 36, pp. 75-81.
7. Kowalczyk, J. (2021), “Sustainable development is a competitive advantage in the company”, available at: <https://grantthornton.pl/publikacja/zrownowazony-rozwoj-przewaga-konkurencyjna-w-firmie/> (accessed 07/01/2024).
8. Makarenko, I. (2023), “ Incorporation of ESG criteria into the activities of companies in the context of their investment screening ”, *Economics, management and administration*, vol. 2 (104), pp. 86-93.
9. Bose, S. (2020), “ Evolution of ESG reporting frameworks ”, *Values at work: Sustainable investing and ESG reporting*, pp.13-33.

10. Busco, C. (2020), “ A preliminary analysis of SASB reporting: Disclosure topics, financial relevance, and the financial intensity of ESG materiality ”, *Journal of Applied Corporate Finance*, vol. 32.2, pp.117-125.

11. Atkins, J. (2023), “Exploring the effectiveness of sustainability measurement: which ESG metrics will survive COVID-19?”, *Journal of Business Ethics*, vol. 185.3, pp.629-646.

12. Johnson, C. (2020), “The measurement of environmental, social and governance (ESG) and sustainable investment: Developing a sustainable new world for financial services”, *Journal of securities operations & custody*, vol. 12.4, pp.336-356.

13. Baier, P., Berninger, M. and Kiesel F. (2020), “ Environmental, social and governance reporting in annual reports: A textual analysis ”, *Financial Markets, Institutions & Instruments*, vol. 29.3, pp.93-118.

14. Giese, G.; Nagy, Z. and Lee, L. (2021), “ Deconstructing ESG ratings performance: Risk and return for E, S, and G by time horizon, sector, and weighting ”, *Journal of Portfolio Management*, vol. 47.3, pp.94-111.

15. Gasperini, A. (2020), “Principles for responsible investment (PRI) and ESG factors”, *Climate Action*, pp.737-749.

16. Odobaša, R. and Marošević K. (2023), “ Expected contributions of the European corporate sustainability reporting directive (CSRD) to the sustainable development of the European union ”, *EU and comparative law issues and challenges series (ECLIC)*, vol. 7, pp.593-612.

Стаття надійшла до редакції 25.07.2024 р.